

OPZZ/ 2788 / 2019

Warszawa, 29 listopada 2019 r.

Pan
Jan Filip Libicki
Przewodniczący
Komisji Rodziny,
Polityki Senioralnej i Społecznej

W nawiązaniu do uchwalonej przez Sejm RP w dniu 21 listopada 2019r. **ustawy o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw** (druk senacki nr 13), przekazuję w załączeniu opinię Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych przedstawianą w czasie plac legislacyjnych w sejmowej Komisji Finansów Publicznych w listopadzie br.

OPZZ zgłasza zasadnicze zastrzeżenia zarówno do trybu prac nad projektem jak i zaproponowanych zmian merytorycznych.

1. Tryb prac nad projektem ustawy i brak konsultacji społecznych

Projekt nie został przekazany w trybie konsultacji społecznych wynikających z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. (Dz. U. 2019, poz. 263 t.j.) o związkach zawodowych, jak i na mocy art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. poz. 1240, z późn. zm.). Zgodnie ze wskazanymi ustawowymi trybami konsultacji, odstąpienie od prawa zaopiniowania projektu w terminie 21 dni od dnia jego otrzymania jest niedopuszczalną praktyką, łamiącą zasady dialogu społecznego i naruszającą zachowanie zasad poprawnej legislacji w procesie stanowienia prawa. Jednocześnie, systemowy charakter proponowanych zmian, generujący znaczące skutki finansowe, obejmujący nie tylko obszar regulujący wsparcie osób z niepełnosprawnościami, ale także system emerytalny i ubezpieczeń społecznych czy fundusz celowy jakim jest Fundusz Pracy – są dodatkowym argumentem przemawiającym za koniecznością szerokich konsultacji i analiz eksperckich, nie tylko ze środowiskiem reprezentującym osoby z niepełnosprawnościami, ale z partnerami społecznymi Rady Dialogu Społecznego.

Zwrócić należy dodatkowo uwagę na ekspresowy tryb prac nad projektem, którego pierwsze czytanie odbyło się na zaledwie jednym posiedzeniu sejmowej Komisji Finansów Publicznych w dniu 20 listopada br. Posiedzenie komisji było jedyną możliwością przekazania stanowiska naszej organizacji. Podczas prac komisji, odrzucono wniosek posłów o wysłuchanie publiczne, co dawałoby szanse na szeroki dialog z zainteresowanymi środowiskami na temat proponowanych zmian.

2. Mechanizm finansowania zadań Funduszu Solidarnościowego

Projekt zakłada rozszerzenie zakresu zadań dotychczasowego Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, jakimi są: jednorazowe roczne świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów wraz z kosztami obsługi tego świadczenia, renta socjalna i zasiłek pogrzebowy, w szczególności poprzez udzieloną pożyczkę w kwocie 9 mld zł ze środków Funduszu Rezerwy Demograficznej. Dodatkowo w projekcie został wskazany Fundusz Pracy jako źródło finansowania zadań Funduszu Solidarnościowego, poprzez możliwość udzielania nieoprocentowanych pożyczek.

Przypomnieć należy, jakie są główne cele wskazanych powyżej funduszy celowych. Celem utworzenia Funduszu Rezerwy Demograficznej było zwiększenie bezpieczeństwa wypłacalności świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego, a więc zapewnienie przyszłości emerytalnej nowym pokoleniom. Podobnie, środki Funduszu Pracy mogą być wykorzystane na zasiłki dla bezrobotnych, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenie i przekwalifikowywanie bezrobotnych, rozwój poradnictwa zawodowego oraz na rozwój systemów informatycznych czy badania rynku pracy.

Obecny projekt ustawy ingeruje w zakres finansowania tych funduszy.

OPZZ bardzo negatywnie ocenia taką praktykę, sięgania po środki finansowe do innych funduszy celowych i obciążanie ich wydatkami do celów, niezgodnie z ich przeznaczeniem, w tym wypadku na nowe zadania ustawowe Funduszu Solidarnościowego. Odnosząc się do wskazanej w ustawie możliwości udzielania pożyczek z FP i FRD – należy wyraźnie podkreślić, że nie wskazano szczegółów tej operacji tj. np. na jakiej podstawie będzie następowała jej spłata, jaki będzie koszt obsługi, na jakich warunkach będą one udzielane czy z jakich źródeł spłacane. Brak tak ważnych szczegółów stawia pod znakiem zapytania przyszłość i płynność finansową zarówno Funduszu Pracy jak i Funduszu Rezerwy Demograficznej, które w przyszłości mogą stać się źródłem finansowania zadań do jakich ustawowo nie zostały powołane. Uzasadnionym jest stwierdzenie, że ustawa wprowadza demontaż finansów funduszy celowych, a pośrednio finansów publicznych. Dlatego brak dyskusji i konsultacji społecznych o tak ważnych zmianach systemowych oraz kierowanie ich w trybie projektu poselskiego, a nie rządowego – jest niedopuszczalne.

3. Finansowy aspekt projektu ustawy

Projektowane zmiany zawarte w projekcie ustawy tj. sfinansowanie jednorazowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów wraz z kosztami obsługi tego świadczenia, renty socjalnej i zasiłku pogrzebowego – oznaczają brak możliwości zbilansowania wydatków i kosztów Funduszu Solidarnościowego, pomimo przyjętej w projekcie ustawy możliwości udzielania pożyczek z FRD i FP.

Zgodnie z projektem planu finansowego Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych na 2020 rok, stanowiącego załącznik do projektu ustawy budżetowej na 2020 rok – wydatki jego są określone na kwotę 4 915 800 tys. zł, a planowane przychody stanowią 3 759 200 tys. zł. Oznacza to deficytowy stan funduszu już na początku roku w kwocie 485 400 tys. zł.

Jednocześnie nowe zadania Funduszu Solidarnościowego będą kosztowały odpowiednio: jednorazowe roczne świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów (wraz z kosztami obsługi tego świadczenia) – około 10 mld zł; renta socjalna około 500 mln zł i zasiłki pogrzebowe – około 1,5 mld zł. Stąd, pomimo udzielenia 9 mld zł pożyczki z FRD, faktem jest brak możliwości zbilansowania wydatków i kosztów Funduszu Solidarnościowego. W takiej sytuacji pod znakiem zapytania pozostaje kwestia sfinansowania pierwotnych zadań Funduszu do jakich został powołany tj. systemowego wsparcia osób niepełnosprawnych.

Dodatkowo do projektu ustawy nie dołączono Oceny Skutków Regulacji – co należy ocenić jako poważne uchybienie, nie wiadomo bowiem jaki będzie ostateczny koszt realizacji planowanych dodatkowych zadań. Trudno także znaleźć odpowiedź na pytanie czy finansowanie zasiłków pogrzebowych i rent socjalnych z Funduszu Solidarnościowego będzie trwałym rozwiązaniem corocznie finansowanym czy należy je traktować incydentalnie, jak jednorazowe roczne świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów.

4. Brak całościowego spojrzenia na system emerytalny

OPZZ postulowało dokonanie w ramach Rady Dialogu Społecznego przeglądu systemu ubezpieczeń społecznych i przygotowanie spójnych, kompleksowych zmian prawa. Niestety tak się nie stało, a systemowy dialog w tym obszarze zastąpiono zgłaszaniem incydentalnych propozycji w oderwaniu od całości patrzenia na system emerytalno – ubezpieczeniowy. Dodowem jest nie tylko niniejszy projekt nowelizacji ustawy przyznającej jednorazowe świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów, ale także obecne w dyskusji publicznej projekty tzw. „małego ZUS”, likwidacji OFE czy wycofanej likwidacji tzw. 30 – krotności. W opinii OPZZ świadczy to jednoznacznie o braku koncepcji rządu na uporządkowanie i poprawę systemu emerytalnego.

Taki kierunek jest nie do zaakceptowania.

5. Gwarancje finansowe wsparcia osób niepełnosprawnych

Podkreślenia wymaga, że OPZZ nie kwestionuje słusznych postulatów i oczekiwań środowiska osób niepełnosprawnych, lecz jedynie sposób ich realizacji przez rząd. Należy przypomnieć, że Solidarnościowy Fundusz Osób Niepełnosprawnych powstał w atmosferze protestów środowiska osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, stąd za w pełni uzasadnioną uważamy realizację celów do jakich Fundusz został pierwotnie powołany.

W naszej ocenie konieczne jest dookreślenie szczegółowo katalogu przeznaczenia środków na wsparcie osób z niepełnosprawnościami wraz z gwarancją budżetową. W przeciwnym razie wsparcie osób niepełnosprawnych stanie się pozorne, czego przykładem jest obecnie przedłożony poselski projekt ustawy.

Wobec powyżej wskazanych zastrzeżeń systemowych, OPZZ oczekuje wycofania się z przedłożonej propozycji ustawowej w proponowanym kształcie i wnosi o podjęcie konstruktywnej dyskusji zarówno ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami, jak i w ramach Rady Dialogu Społecznego.

Z poważaniem

Przewodniczący OPZZ

Andrzej Radzikowski

